

ALYTAUS REGIONO PLĖTROS PLANO

PAŽANGOS PRIEMONĖS NR. LT021-01-03-10 CIVILINĖS PARENGTIES STIPRINIMAS

PAGRINDIMO APRAŠAS

2026-10-15 Nr. PPA-8

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Regiono plėtros uždavinys (-iai)	LT021-01-03 „Sudaryti sąlygas viešųjų paslaugų teikimui ir gyventojų saugumui krizių ir ekstremalių situacijų atveju“
---	---

II SKYRIUS SITUACIJOS ANALIZĖ IR SIEKIAMAS POKYTIS

Igyvendinant pažangos priemonės „Civilinės parengties stiprinimas“ (toliau – Pažangos priemonė) veiklas bus sprendžiama Alytaus regiono plėtros plano (toliau – Planas) problema Nr. 1 „Neužtikrinama gyvenimo kokybę gerinančių viešųjų paslaugų, atitinkančių gyventojų poreikius, kokybė ir prieinamumas“ ir jos giluminė priežastis „Nepakankamas pasirengimas krizėms ir ekstremalioms situacijoms“.

Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, palaipsniui atsisakant civilinės gynybos koncepto ir persiorientuojant iš karinių grėsmių į pasirengimą taikos meto pavojams (gamtiniais, techniniais, ekologiniais, socialiniais) infrastruktūros objektai, skirti gyventojų apsaugai karinių grėsmių atveju, nebuvo išsaugoti. Todėl priedangų, skirtų gyventojų trumpalaikiai apsaugai nuo atsiradusių gyvybei ar sveikatai pavojingų veiksnių oro pavojaus atveju, taip pat apsaugai nuo netiesioginio apšaudymo ir (ar) kitų kinetinių grėsmių karinės agresijos metu, tinklą tenka atkurti iš naujo.

Per paskutinius penkerius metus stebima padidėjusi grėsmių ir pavojų rizika, kurią lemia agresyvi kaimyninių valstybių politika, dažnėjančios gamtinės ekstremalios situacijos bei nuolatinės techninės, ekologinės ir socialinės grėsmės. Tačiau parengtumas veikti krizių ir ekstremalių situacijų atveju užtikrinant viešųjų paslaugų prieinamumą, gyventojų saugumą bei veiklos tęstinumą, yra žemas.

Vertinant 2022–2030 m. Regionų plėtros programos (toliau – RPP) rodiklius, Alytaus regiono gyventojų, teigiamai vertinančių įstaigų pasirengimą ekstremalioms situacijoms, dalis palyginti su visais gyventojais 2024 m. buvo 23 proc. ir buvo vienas mažiausių (kartu su Šiaulių regionu) tarp regionų. O Alytaus regiono gyventojų, kuriems užtikrinta vieta II ar aukštesnio lygio priedangose, dalis, palyginti su visais gyventojais, 2025 m. buvo 5,3 proc. Nors tai buvo viena geriausių rodiklio reikšmių (kartu su Tauragės, Marijampolės ir Utenos regionais) tarp regionų, bet nepakankamai aukšta, vertinant tai, kad 3 regiono savivaldybės ribojasi su Baltarusijos Respublika ir vidutinis gyventojų atstumas iki sienos su Baltarusija (2021 m. surašymo duomenys) buvo 36,8 km.¹

Alytaus miestui keliamas reikalavimas – užtikrinti, kad priedangose laikinai apsisaugoti nuo oro pavojaus galėtų 60 % nuolatinė savivaldybės gyventojų, o kitose savivaldybėse – 40 proc. nuolatinė savivaldybės gyventojų.²

¹ Vidaus reikalų ministerijos skaičiavimai remiantis 2021 m. gyventojų ir būstų surašymo duomenimis.

² Reikalavimas nustatytas Slėptuvių, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų Slėptuvių, kolektyvinės apsaugos statinių ir priedangų poreikio nustatymo, parinkimo, žymėjimo, jų parengties organizavimo ir naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. gruodžio 29 d. nutarimu Nr. 1317 „Dėl Lietuvos Respublikos krizių valdymo ir civilinės saugos įstatymo įgyvendinimo“, 20.1 ir 20.2 papunkčiuose.

Analizuojant Alytaus regiono savivaldybių merų potvarkiais³ sudarytų priedangų sąrašų duomenis, nustatyta, kad sąrašuose yra 239 priedangos, kurios talpintų 85183 regiono gyventojus, t. y. 64 proc. regiono gyventojų 2025 m.). Tačiau šios priedangos priskiriamos III priedangų lygiui ir tik 18 priedangų yra pritaikytos asmenims su negalia (Alytaus mieste ir Druskininkuose). Visose regiono savivaldybėse aktuali ta pati problema, kad pateikimas į beveik visas priedangas nepritaikytas asmenims su judėjimo negalia, dauguma priedangų neturi įrengtos vėdinimo sistemos ir rezervinių energijos tiekimo šaltinių, dalyje priedangų reikia įrengti evakuacinius išėjimus. Turimos priedangos nepritaikytos patenkinti svarbiausius gyvybiškus poreikius ir užtikrinti saugumą ekstremaliųjų situacijų ar karinių agresijų metu.

Alytaus regiono savivaldybės aktyviai teikė paraiškas priedangų įrengimo finansavimui gauti iš Valstybės gynybos fondo. Numatyta modernizuoti 67 priedangas, kurios talpintų 28442 regiono gyventojus (21,4 proc. regiono gyventojų 2025 m.). Planuojama, kad 35 priedangos pasieks 2 ir aukštesnį lygį, jos talpins 16306 gyventojus (12,3 proc. regiono gyventojų 2025 m.).

Alytaus regiono savivaldybių merų potvarkiu yra sudaryti savivaldybių ekstremaliųjų situacijų operacijų centrai (toliau – operacijų centrai) ir patvirtinti jų nuostatai. Operacijų centrų funkcijos vykdomos iš anksto įrengtose operacijų centrų pagrindinėse darbo vietose, kurios įrengtos regiono savivaldybių administracijos buveinėse. Tačiau Alytaus regiono savivaldybėse nėra modernizuotų operacijų centrų darbo vietų, kad būtų užtikrintas efektyvus funkcijų vykdymas ekstremaliųjų įvykių bei ekstremaliųjų situacijų atvejais.

Aukščiau pateikta informacija rodo, kad regione yra nepakankamas civilinės saugos infrastruktūros išvystymas (mažai vietų aukštesnio atsparumo priedangose, modernizuotų operacijų centrų), o tai ženkliai padidintų riziką gyventojų, savivaldybių ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų narių gyvybei ir sveikatai karinių ir hibridinių grėsmių atveju, formuotų iššūkius vietos valdžiai, kaip užtikrinti viešųjų paslaugų prieinamumą ir tęstinumą.

Tikslinė grupė – gyventojai, savivaldybių institucijos ir įstaigos, savivaldybės valdomos įmonės, savivaldybės, savivaldybių ekstremaliųjų situacijų operacijų centrų nariai.

Tikslinės grupės poreikiai pasitikėti civilinės saugos sistema, turėti aukštesnio atsparumo priedangas ir tinkamai parengtą kitą civilinės saugos infrastruktūrą, kad būtų užtikrintas viešųjų paslaugų prieinamumas, gyventojų saugumas bei vietos valdžios veiklos tęstinumas krizių ir ekstremaliųjų situacijų atveju.

Vertinant dažnėjančias gamtines ekstremalias situacijas, geopolitinius pokyčius pasaulyje, tikėtina, Pažangos priemonės įgyvendinimo ir 5 metų po Pažangos priemonės įgyvendinimo pabaigos laikotarpiu iš esmės tikslinės grupės nesikeis ir jų poreikiai išliks panašūs – turėti tinkamai parengtą civilinės saugos infrastruktūrą, kad būtų užtikrintas viešųjų paslaugų prieinamumas, gyventojų saugumas bei vietos valdžios veiklos tęstinumas krizių ir ekstremaliųjų situacijų atveju.

Pažangos priemonė siekia šių kiekybinių ir kokybinių **pokyčių**: užtikrinti kuo didesnei daliai Alytaus regiono gyventojų vietą aukštesnio atsparumo priedangose, gyventojai, galintys pasinaudoti apsaugos nuo su klimatu nesusijusios gamtinio pavojaus rizikos ir nuo su žmogaus veikla susijusios rizikos priemonėmis (asmenys) – 2725, naujos arba modernizuotos priedangos (skaičius) – 14.

Įvardinta sprendžiama problema prisideda prie Nacionalinio pažangos plano uždavinių Nr. 10.4. „Užtikrinti efektyvų krizių nacionalinio saugumo srityje ir ekstremaliųjų situacijų valdymą bei jų prevenciją.“.

Pažangos priemonės veiklos prisidės prie 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos 15.1 uždavinio įgyvendinimo.

Pažangos priemonės įgyvendinimas prisidės prie šių RPP nustatytų poveikio rodiklių siekimo:

1. Gyventojų, teigiamai vertinančių įstaigų pasirengimą ekstremalioms situacijoms, dalis, procentai.

2. Gyventojų, kuriems užtikrinta vieta II ar aukštesnio lygio priedangose, dalis | procentai.

³ 2026 m. balandžio 30 d. galiojantys Alytaus regiono savivaldybių merų potvarkiai.

Valstybės gynybos fondo investicijos buvo nepakankamos, todėl siekiant užtikrinti vietą aukštesnio atsparumo priedangose kuo didesnei daliai Alytaus regiono gyventojų, būtina tęsti priedangų įrengimo darbus.

III SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA

Pažangos priemonės veiklų įgyvendinimo teritorija:

- Alytaus miesto savivaldybė;
- Druskininkų savivaldybė;
- Lazdijų rajono savivaldybė;
- Varėnos rajono savivaldybė.

IV SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS VEIKLOS, PROJEKTŲ VYKDYTOJAI IR PARTNERIAI

Sprendžiant regiono plėtros problemos giluminę priežastį – nepakankamas pasirengimas krizėms ir ekstremalioms situacijoms, Pažangos priemone bus įgyvendinama veikla – civilinės parengties stiprinimas.

Veikla skirta sudaryti galimybes regiono gyventojams užtikrinti vietą aukštesnio atsparumo priedangose, vietos valdžiai užtikrinti gyventojų saugumą ir viešųjų paslaugų prieinamumą bei veiklos tęstinumą krizių ir ekstremalių situacijų atveju. Veikla apima priedangų įrengimą, savivaldybių ekstremalių situacijų operacijų centrų darbo vietų modernizavimą bei infrastruktūros reikalingos sandėliuoti būtinų priemonių atsargas įrengimą pagal regioninės pažangos priemonės Nr. 01-004-10-04-01 (RE) „Stiprinti civilinę parengtį“ finansavimo gairėse⁴ nustatytus reikalavimus:

Savivaldybė	Aprašymas
Alytaus miesto savivaldybė	Alytaus mieste planuojama įrengti: 1. 4 priedangas visuomeninės paskirties pastatuose (numatoma ne mažiau kaip 2 priedangos pasieks II arba aukštesnį lygį).
Druskininkų savivaldybė	Druskininkų savivaldybėje planuojama įrengti: 1. 6 priedangas esamuose visuomeninės paskirties pastatuose (numatoma, kad ne mažiau 2 priedangos pasieks II lygį); 2. 2 sandėliavimo patalpas.
Lazdijų rajono savivaldybė	Lazdijų rajono savivaldybėje planuojama įrengti: 1. 1 priedangą esamame visuomeninės paskirties pastate (numatoma pasiekti II lygį); 2. 1 sandėliavimo patalpas.
Varėnos rajono savivaldybė	Varėnos rajono savivaldybėje planuoja įrengti: 1. 3 priedangas visuomeninės paskirties pastatuose (numatoma, kad ne mažiau kaip 2 priedangos pasieks II lygį).

Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 3 punktu, galimi pareiškėjai yra Alytaus regiono savivaldybių administracijos.

Galimi partneriai - juridiniai asmenys, kurių turtas planuojamas tvarkyti ir tvarkomas projekto lėšomis.

⁴ Patvirtintose Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2026 m. birželio 2 d. įsakymu Nr. 1V-408 „Dėl regioninės pažangos priemonės Nr. 01-004-10-04-01 (RE) „Stiprinti civilinę parengtį“ finansavimo gairių patvirtinimo“.

V SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS PROJEKTŲ ATRANKA

Vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 3 punktu, atsižvelgiant į Strateginio valdymo metodikos 135.2 papunktį, Pažangos priemonės veiklos „Civilinės parengties stiprinimas“ projektų atrankai taikomas planavimo būdas.

Pažangos priemonės veiklos projektų atrankos kriterijai nenustatomi.

VI SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS PRISIDĖJIMAS PRIE HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ ĮGYVENDINIMO

Lentelė Nr. 1

Eil. Nr.	Horizontalieji principai (toliau – HP)	Informacija apie pažangos priemonės prisidėjimą prie HP
1.	Darnaus vystymosi	Pažangos priemonė prisidės prie darnaus vystymosi principo. Pažangos priemonės veiklų projektai konkrečiais veiksmais prisidės prie Darnaus vystymosi tikslo: tikslas Nr. 11. „Pasiiekti, kad miestai ir gyvenvietės taptų įtraukūs, saugūs, atsparūs ir darnūs“. Įgyvendinant Pažangos priemonės veiklos projektus bus laikomasi regioninės pažangos priemonės Nr. 01-004-10-04-01 (RE) „Stiprinti civilinę parengtį“ finansavimo gairių numatytų HP reikalavimų statybai taikomų aplinkosauginių reikalavimų, triukšmo mažinimo, dulkių ir teršalų išmetimo, įrangai ir baldams taikomų tvarumo, ilgaamžiškumo, tinkamos kokybės reikalavimų.
2.	Inovatyvumo (kūrybingumo)	Įgyvendinant Pažangos priemonės veiklų projektus bus prisidedama netiesiogiai prie HP įgyvendinimo.
3.	Lygių galimybių visiems	Pažangos priemonė prisidės prie Lygių galimybių visiems principo. Bus laikomasi universalios dizaino reikalavimų. Visiems nepaisant jų lyties, tautybės, rasės, kilmės, etninės priklausomybės, pilietybės, kalbos, religijos, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, negalios, sveikatos būklės, socialinės padėties, amžiaus, seksualinės orientacijos ar kitų bruožų bus sudarytos vienodos teisės ir galimybės naudotis Pažangos priemonės lėšomis sukurta infrastruktūra ir teikiamomis viešosiomis paslaugomis. Įgyvendinant Pažangos priemonės veiklos projektus bus laikomasi regioninės pažangos priemonės Nr. 01-004-10-04-01 (RE) „Stiprinti civilinę parengtį“ finansavimo gairių numatytų HP reikalavimų.

VII SKYRIUS IŠANKSTINĖS SĄLYGOS

Išankstinės sąlygos nenustatytos.

VIII SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS STEBĖSENOS RODIKLIAI

Pažangos priemonės rezultato rodikliai ir Pažangos priemonės veiklos produkto rodikliai atitinka Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos regioninės pažangos priemonės Nr. 01-004-10-04-01 (RE) „Stiprinti civilinę parengtį“ finansavimo gairėse patvirtintus rodiklius.

Lentelė Nr. 2

Pažangos priemonės veiklų produkto rodikliai							
Veiklos pavadinimas	Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas	Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur		Siektinios rodiklio reikšmės		Siektinios rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas
			Iš viso	Iš jų Europos Sąjungos, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma	Tarpinė reikšmė (2024)	Galutinė reikšmė (2030)	
1	2	3	4	5	6	7	8
Civilinės parengties stiprinimas	P.S.2.1 048	Naujos arba modernizuotos priedangos (skaičius)	3 835 29 4,80	3 643 530,00	-	14	Siektinios reikšmės apskaičiuotos, remiantis LR vidaus reikalų ministerijos rodiklio P.S.2.1048 stebėsenos rodiklio aprašymo kortele. Skaiciuojant rodiklio galutinę reikšmę daroma prielaida, kad rodiklio reikšmės sieks Alytaus miesto (4 priedangos), Druskininkų (6 priedangos), Lazdijų rajono (1 priedanga) ir Varėnos rajono (3 priedangos) savivaldybių įgyvendinami projektai. Tarpinė reikšmė neskaičiuojama, nes tarpinio vertinimo laikotarpis yra praėjęs. Skaiciuojant galutinę reikšmę daroma prielaida, kad iki 2030 m. Alytaus miesto, Varėnos rajono, Lazdijų rajono ir Druskininkų savivaldybės įgyvendins projektus pilna apimtimi ir bus pasiekta galutinė produkto rodiklio reikšmė.
	P.B.2.0 029	Pastatytų arba renovuotų	3 835 29 4,80	3 643 530,00	-	2 725	Siektinios reikšmės apskaičiuotos, remiantis LR vidaus reikalų ministerijos rodiklio P.B.2.0029 stebėsenos rodiklio aprašymo kortele.

		daugiafunkcių priedangų talpumas (asmenys)					Skaiciuojant rodiklio galutinę reikšmę daroma prielaida, kad rodiklio reikšmės sieks Alytaus miesto (522 asmenų), Druskininkų (850 asmenų), Lazdijų rajono (280 asmenų) ir Varėnos rajono (1073 asmenys) savivaldybių įgyvendinami projektai. Tarpinė reikšmė neskaičiuojama, nes tarpinio vertinimo laikotarpis yra praėjęs. Skaiciuojant galutinę reikšmę daroma prielaida, kad iki 2030 m. Alytaus miesto, Varėnos rajono, Lazdijų rajono ir Druskininkų savivaldybės įgyvendins projektus pilna apimtimi ir bus pasiekta galutinė produkto rodiklio reikšmė.
--	--	--	--	--	--	--	---

Lentelė Nr. 3

Pažangos priemonės rezultato rodikliai							
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas	Pradinė rodiklio reikšmė (2024)	Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur		Siektinos rodiklio reikšmės		Siektinos rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas
			Iš viso	Iš jų Europos Sąjungos, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma	Tarpinė reikšmė (2024)	Galutinė reikšmė (2030)	
1	2	3	4	5	6	7	8
R.B.2.2096	Gyventojai, galintys pasinaudoti apsaugos nuo su klimatu nesusijusios	0	3 835 294,80	3 643 530,00	-	2 725	Siektinos reikšmės apskaičiuotos, remiantis LR vidaus reikalų ministerijos rodiklio R.B.2.2096 stebėsenos rodiklio aprašymo kortele. Pradinė rodiklio reikšmė perkelta iš Investicijų programos. Skaiciuojant rodiklio galutinę reikšmę daroma prielaida, kad rodiklio reikšmės sieks Alytaus miesto (522 asmenų), Druskininkų (850 asmenų), Lazdijų rajono (280 asmenų) ir Varėnos rajono (1073 asmenys) savivaldybių įgyvendinami projektai.

	gamtinio pavojaus rizikos ir nuo su žmogaus veikla susijusios rizikos priemonėmis (asmenys)						Tarpinė reikšmė neskaiciuojama, nes tarpinio vertinimo laikotarpis yra praėjęs. Skaiciuojant galutinę reikšmę daroma prielaida, kad iki 2030 m. Alytaus miesto, Varėnos rajono, Lazdijų rajono ir Druskininkų savivaldybės įgyvendins projektus pilna apimtimi ir bus pasiekta galutinė rezultato rodiklio reikšmė.
--	---	--	--	--	--	--	---

Alytaus regiono plėtros tarybos
administracijos direktorius

(parašas)

(vardas ir pavardė)